

O Fortuna

Door Nanne van Poll, secretaris CRR, 14 september 2018

Ik houd van kunst en cultuur – niet van alle disciplines in gelijke grote mate, maar ik waardeer het als kunstenaars en artiesten hun creativiteit willen delen met mij, met ons. Een maatschappij is pas beschaafd als er geld, tijd, passie, kennis en energie in kunst en cultuur wordt gestoken.

Dat ik van kunst en cultuur houd, blijkt wel uit mijn studiekeuze. De studie taal- en cultuurstudies heb ik met overgave en passie gekozen, niet onterecht blijkens de vele beroepskeuzentesten die ik nadien hebben moeten doen. Echter, met de vermeende aantrekkelijke arbeidsmarkt denken een groot aantal mensen, niet de minste, dat de werklozen maar een pretstudie of -opleiding hebben gekozen, die hen in deze penibele positie heeft gebracht. Die mensen moeten in hun keuze dus gestuurd worden¹, maar uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat mensen juist kiezen binnen hun mogelijkheden, niet alleen qua kunnen maar ook qua interesses.

Ik heb dus gestudeerd wat ik niet alleen leuk vind, maar wat ik ook kán. Eigenlijk de perfecte combinatie. Het geluksgevoel wordt daardoor vergroot. Alleen is het jammer dat in de praktijk de banen waarvoor ik ben opgeleid, of worden vervuld door jongere, lager opgeleide mensen of totaal zijn wegbezuinigd sinds de Grote Culturele Kaalslag onder leiding van Halve Zijlstra van – hoe kan het ook anders – de VVD. Dat is voor mij

¹ In de Volkskrant van 25 augustus 2018 schrijft Frank Kalshoven (in #hoedan? (3)) dat alle volwassenen toegang moeten krijgen tot voor hen (gratis) leer- en loopbaanadvies. Echter, leeradvies krijgen alle kinderen al gratis op de basisschool in de vorm van een uniforme Citotoets en schooladvies, wat meestal overeenkomt met de mogelijkheden van het kind. Voorts blijkt uit wetenschappelijk onderzoek, zoals gepresenteerd op de Limburgse Arbeidsmarktdag, dat mensen echt wel weten wat ze kunnen en kennen, en dus juist kiezen. Ook bleek dat mbo'ers helemaal niet slecht betaald kregen, want je moet binnen dezelfde groep kijken, en inkomens van mbo'ers niet vergelijken met hbo'ers of wo'ers – maar dat geldt vice versa ook! Je moet derhalve salarissen van mbo'ers vergelijken met mbo'ers, hbo'ers met hbo'ers en wo'ers met wo'ers. Zo kom je tot interessante en betere inkomensverschillen.

uitermate vervelend en teleurstellend, temeer daar overheid en met name politici denken dat werkloosheid te wijten is aan de mensen zélf.

De praktijk wijst uit dat dit namelijk niet het geval is: het lot bepaalt veel; je hebt geluk of je hebt ongeluk – *o fortuna!* Van dat verkeerde beeld en van de pech krijg je geen goed gevoel; geen geluksgevoel.

Ik word onder andere wel gelukkig van kunst. Een schilderij bijvoorbeeld van Jopie Huisman of Lucian Freud, een boek van John Irving of Ian Kershaw, een prentenboek van Marit Törnqvist of Charlotte Dematons, muziek van Adele, First Aid Kit of Nolwenn Leroy, of de opera 'Aïda' of 'Carmina Burana', klassiek ballet, of de film 'Amour' of 'I, Daniel Blake' – hoewel het zware kost is – of de televisieserie Victoria. Ik noem maar wat, maar er is veel waar ik blij van word. Ook stiekem van 'I say yes to the dress' of 'The escape to the chateau'.....

En om ergens blij van te worden, heb je toch wat geld nodig. Als je stress hebt, moet je namelijk lief voor jezelf zijn, las ik laatst in een VK-column. Dat klopt ook, maar mijn situatie is onlosmakelijk met stress verbonden. Veel van het culturele gebeuren is niet gratis te zien, te lezen, te beluisteren of te ervaren. Dat is niet meer dan logisch, want de creatieve makers moeten ook wonen, eten, reizen; kortom leven.

De statistieken gaan ervan uit dat mensen zoals ik, de zogenoemde hoogopgeleiden, ook een dienovereenkomstig inkomen maandelijks weg mogen schrijven. Dat is vaak niet het geval, want de hoogte van de opleiding bepaalt niet altijd de hoogte van het salaris.

De functie bepaalt in grote mate het salaris. Als er dus een discrepantie tussen functie en kennis- en ervaringsniveau zit, zie je dat niet terug in het loon. Zo kan een mbo-opgeleide tegelzetter meer verdienen dan een wo-opgeleide beleidsmedewerker die als administratief medewerker (als hbo'er) wordt betaald – soms zelfs als mbo'er.

En als het geluk je in de steek laat, krijg je nog minder betaald in een uitzichtloze en geestdodende functie: net het wettelijk minimumloon. Vrouwe Fortuna² is helaas onvoorspelbaar.....

Door gebrek aan geld worden je blije momenten ernstig gereduceerd, want je kunt ze bijna niet meer aanschaffen; zeker niet als je moet leven op bijstandsniveau. Dat is te weinig om van te leven en te veel om van dood te gaan – daar is vriend en vijand het over eens. Lief zijn voor jezelf word je praktisch onmogelijk gemaakt.

Ik heb laatst echter mezelf een groots cadeau gedaan: een ticket voor fantastische voorstelling van La Fura del Baus bij Cultura Nova: de 'Carmina Burana'. Die had ik nog niet gezien en het was een langgekoesterde wens.

Het was fantastisch en indrukwekkend, waarbij de locatie in de openlucht eraan bijdroeg! En zeker met het besef dat het lot, geluk en ongeluk, niet maakbaar is.

Dat heeft vrouwe Fortuna mij al jaren geleden geleerd!

² De godin Fortuna is de godin van het toeval of lot, zowel van het geluk als van het ongeluk. Ze wordt gezien als een wispelturige godin, die in het bijzonder het onverwachte en het onverhoopte in het menselijke bestaan belichaamt (bron: www.wikipedia.nl).